

Το ψυχικό τραύμα στα παιδιά και τους εφήβους

Χαιρετισμός

Αγαπητοί/ές συνάδελφοι και φίλοι/ες,

Σας καλωσορίζουμε στην 3^η Ετήσια Επιστημονική Διημερίδα «Ψυχικό Τραύμα στα Παιδιά και τους Εφήβους», η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 10-11 Μαΐου 2019, στο Αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας, Αθήνα. Η Ημερίδα οργανώνεται από την Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού (Ε.Ε.Ψ.Υ.Ν.Π.) και το Π.Μ.Σ. «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων» σε συνεργασία με την Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, στο Νοσοκομείο Παίδων «Η Αγία Σοφία», και με συμμετοχή εξειδικευμένων επιστημόνων από τη χώρα μας και το εξωτερικό.

Το ψυχικό τραύμα και stress εξαιτίας κακομεταχείρισης, σοβαρών ιατρικών νοσημάτων, προσφυγιάς, τροχαίων δυστυχημάτων, φυσικών καταστροφών κλπ., είναι σύνηθες φαινόμενο στα παιδιά, τους εφήβους και τις οικογένειές τους. Αποτελεί δε παράγοντα κινδύνου για αυξημένη ψυχική και σωματική νοσηρότητα στην μετέπειτα ζωή μέσω σύνθετων νευροβιολογικών «μονοπατιών», ενώ παράλληλα μπορεί να επηρεάσει ακόμα και την ομαλή εξέλιξη της προσωπικότητας του νεαρού ατόμου. Το ψυχικό τραύμα και οι επιπτώσεις του είναι σήμερα μείζον θέμα δημόσιας υγείας και πρέπει να αποτελεί πρό(σ)κληση για δράση.

Η 3^η Ετήσια Επιστημονική Διημερίδα, συνέχεια των δύο προηγούμενων ημερίδων με μεγαλύτερη φέτος διεθνή συμμετοχή, αποσκοπεί: ι) στην ανάδειξη εργασιών και μελετών που γίνονται στη χώρα μας στο χώρο της Ψυχοτραυματολογίας Παιδιών και Εφήβων, και ιι) στην ευαισθητοποίηση και ενημέρωση ειδικών υγείας, ψυχικής υγείας, εκπαιδευτικών και επιστημόνων άλλων κλάδων από ειδικούς επιστήμονες ψυχικής υγείας, με εισηγήσεις βασισμένες στην κλινική και ερευνητική εμπειρία τους, καθώς και τη σύγχρονη τεκμηριωμένη επιστημονική γνώση.

Εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής

Γεράσιμος Κολαΐτης
Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής
Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Ν.Π. «Η Αγία Σοφία»
Δ/ντής Π.Μ.Σ. «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων»
Πρόεδρος Δ.Σ. Ε.Ε.Ψ.Υ.Ν.Π.

3^η Ετήσια Επιστημονική Διημερίδα

«ΤΟ ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ»

Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας ΕΚΠΑ

Πρόγραμμα

Παρασκευή, 10/05/2019

- 15.00-16.00 Εγγραφές
- 16.00-16.15 Χαιρετισμοί
Κολαΐτης Γερ., Παπαγεωργίου Χ., Αναγνωστόπουλος Δ.
- 16.15-16.45 Το Ψυχικό Τραύμα στα Παιδιά και τους Εφήβους είναι Θέμα Δημόσιας Υγείας
Κολαΐτης Γερ.
- 16.45-17:30 How to Deal with Traumatic Memories?
Olf M.
Συντονισμός: Κολαΐτης Γερ.
- 17.45-18.00 **Διάλειμμα**
- 18.00-20.00 **1^ο Συμπόσιο: Τραύμα/Νόσηση και Επιβάρυνση Οικογένειας**
Το Τραύμα μιας Κοινότητας Εφήβων μετά από Τροχαίο Δυστύχημα
(και επίδειξη DVD, 30')
Παπαδάτου Δ.
Διαγενεακή Μετάδοση του Ψυχικού Τραύματος στην Ουσιοεξάρτηση
Romini V.
Οικογένειες Παιδιών με Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού: Ψυχολογική και Οικονομική
Επιβάρυνση
Ντρε Β.
Λειτουργικότητα Οικογένειας, Εκφραζόμενο Συναίσθημα και Ποιότητα Ζωής σε
Εφήβους με Ψυχωτικές Διαταραχές
Ρόπη Σ.
Παράγοντες Εμφάνισης Ψυχοπαθολογίας σε Τέκνα Γυναικών με Καρκίνο
Μαστού: Ελληνική Διαχρονική Μελέτη
Στεφάνου Κ.
Συντονισμός: Κωτσόπουλος Σ.

Σάββατο, 11/05/2019

- 09.00 - 10.00 **2^ο Συμπόσιο: Διπλωματικές Εργασίες Αποφοίτων ΠΜΣ «Ψυχική Υγεία και
Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων» και «Προαγωγή Ψυχικής Υγείας και Πρόληψη
Ψυχιατρικών Διαταραχών»**
Κοβάνη Π., Ντασιώτη Α., Τσεκούρα Α., Φιλίππου Μ.
Συντονισμός: Τριανταφύλλου Κ.
- 10.15-11.00 Νευροενδοκρινολογία του Stress
Χρούσος Γ.
Συντονισμός: Παπαγεωργίου Χ.
- 11.15-11.30 **Διάλειμμα**

- 11.30-12.15 Stressful Life Events in Early Childhood and Downstream Effects on Brain Development
White T.
Συντονισμός: Κολαϊτης Γερ.
- 12.30-13.15 Addressing Post Traumatic Stress Disorder in the Younger Person as Part of Trauma Capacity Building in Low to Middle Income Health Economies
Farrell D.
Συντονισμός: Παπανικολάου Α.
- 13.30-14.30 Μεσημβρινή Διακοπή
- 14.30-16.10 3^ο Συμπόσιο: Τραύμα Προκαλούμενο από Ανθρώπινο Παράγοντα και τη Φύση
- Η Οικονομική Κρίση ως Τραύμα για την Ελληνική Οικογένεια
Οικονόμου Μ.
Η Φυσική Ιστορία Νευροενδοκρινικών Αλλαγών και
Περβανίδου Π.
Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις Σεισμού Αττικής 1999 σε Δείγμα Παιδικού Πληθυσμού:15 Χρόνια Μετά
Ευσταθίου Α.
Μελέτη Ψυχικού Τραύματος Μαθητών, Γονέων και Εκπαιδευτικών Μετά τις Πυρκαγιές Ιουλίου 2018 στο Μάτι
Παλαιολόγου Μ.
Η Εξελικτική Πορεία του Ψυχικού Τραυματισμού μιας Έφηβης
Παπακωνσταντίνου Α.
Συντονισμός: Γιαννοπούλου Ι.
- 16.20-16.40 Διάλειμμα
- 16.40-18.20 4^ο Συμπόσιο: Θεραπευτικές Προσεγγίσεις Τραύματος και Επιπτώσεων
- Η Ψυχαναλυτική Κατανόηση του Ψυχικού Τραύματος στα Παιδιά
Τζίκας Δ.
Θεραπεία Eye Movement Desensitization & Reprocessing (EMDR) και Αντίξοες Εμπειρίες Παιδικής Ηλικίας (και επίδειξη DVD)
Παπανικολοπούλου Π.
Θεραπεία EMDR και ο “Πύργος των Χεριών”: Βοηθώντας Οικογένειες και Μικρές Ομάδες στην Αντιμέτωπιση της Οξείας Αντίδρασης σε Stress
Πράττου Τ.
Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (CBT) για την Αντιμέτωπιση της Διαταραχής Μετατραυματικού Stress
Σύρος Ι.
Προσαρμογή, Πιλοτική Εφαρμογή και Εκπαίδευση Ψυχοθεραπευτών στην Εστιασμένη στο Τραύμα Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (TF-CBT) για Ανήλικους Ασυνόδευτους Πρόσφυγες στην Ελλάδα
Αναστασίου Δ./Καλαντζή-Αζίζι Α.
Συντονισμός: Αναγνωστόπουλος Δ.
- 18.30 Κλείσιμο Δημερίδας

Εισηγητές - Συντονιστές

- Αναγνωστόπουλος Δημήτριος, Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Διευθυντής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων «Η Αγία Σοφία», Πρόεδρος ΔΣ Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος-Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών & Εφήβων
- Αναστασίου Θεοδώρα, Ψυχολόγος, MSc, Μέλος Ομάδας Τραύματος Ινστιτούτου Έρευνας και Θεραπείας Συμπεριφοράς (ΙΕΘΣ)
- Γιαννοπούλου Ιωάννα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής, Β΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αττικό Νοσοκομείο
- Ευσταθίου Αναργυρούλα, Κοινωνική Λειτουργός, MSc «Προαγωγή Ψυχικής Υγείας και Πρόληψη Ψυχιατρικών Διαταραχών», Οικογενειακή Θεραπεύτρια, Επιστημονική Υπεύθυνη Συμβουλευτικού Σταθμού Δ. Πετρούπολης
- Farrell Derek, Principal Lecturer in Psychology, EMDR Therapy Europe Accredited Trainer and Consultant, Chartered Psychologist, Scientist and Associate Fellow of the British Psychological Society, Accredited Psychotherapist with the British Association of Cognitive & Behavioural Psychotherapies (BABCP)
- Καλαντζή - Αζίζι Αναστασία, Ομότιμη Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
- Κοβάνη Παναγιώτα, Ψυχολόγος, MSc «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων»
- Κολαΐτης Γεράσιμος, Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Διευθυντής ΠΜΣ «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων», Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Κωτσόπουλος Σωτήριος, τ. Καθηγητής Ψυχιατρικής και Παιδοψυχιατρικής Πανεπιστημίων Ottawa και Calgary, Canada, Πρόεδρος ΔΣ ΕΨΥΠΕΑ
- Ντασιώτη Αθηνά, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc «Προαγωγή Ψυχικής Υγείας και Πρόληψη Ψυχιατρικών Διαταραχών»
- Ντρε Βασιλική, Ψυχιατρική Νοσηλεύτρια-Επισκέπτρια Υγείας, Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Οικονόμου Μαρίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ψυχιατρικής-Κοινωνικής Ψυχιατρικής, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο
- Olf Miranda, Professor of Psychology, Department of Psychiatry, Academic Medical Center, University of Amsterdam and Arq Psychotrauma Expert Group, Diemen, The Netherlands, Editor-in-Chief, "European Journal of Psychotraumatology"
- Παλαιολόγου Μίνα, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών, Μονάδα παιδιών και Εφήβων, Πειραιάς
- Παπαγεωργίου Χαράλαμπος, Καθηγητής Ψυχιατρικής, Διευθυντής Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο
- Παπαδάτου Δανάη, Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας ΕΚΠΑ, Τμήμα Νοσηλευτικής, Σχολή Επιστημών Υγείας ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΔΣ «Μέριμνα»
- Παπακωνσταντίνου Αλεξία, LRCPI&SI, BSc Pharmacology, MRCPsych, Dip.Forensic, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Γενικό Νοσοκομείο Άργους
- Παπανικολάου Αικατερίνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής, Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Παπανικολοπούλου Παναγιώτα, PhD, Ψυχολόγος, EMDR Europe Accredited Consultant & Trainer, Επιστημονική Υπεύθυνη ΜΚΟ TACT HELLAS, Ιδρυτικό Μέλος EMDR-Hellas
- Περβανίδου Παναγιώτα, Επίκουρη Καθηγήτρια Αναπτυξιακής & Συμπεριφορικής Παιδιατρικής, Α΄ Παιδιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Πομίνη Βαλέρια, Κλινική Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπεύτρια, Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Ιατρείου Οικογένειας και Ζεύγους, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΔΙΠ Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

- Πράττου Τέσσα, MA, MAAT, Ψυχολόγος, EMDR-Europe Consultant, Επιστημονική Υπεύθυνη Διεθνούς Κέντρου Τραυματοθεραπείας, Ιδρυτική Πρόεδρος EMDR-Hellas
- Ρόπη Σταυρούλα, Ψυχολόγος, MSc «Προαγωγή Ψυχικής Υγείας και Πρόληψη Ψυχιατρικών Διαταραχών», ΚΕΘΕΑ, Υποψήφια Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ
- Στεφάνου Καλλιόπη, Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, Τμήμα Αιμοδοσίας, Γ. Ν. Ν. Ιωνίας Κωνσταντοπούλειο - Πατησίων, Υποψήφια Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ
- Σύρος Ιωάννης, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Επιμελητής Β' Ε.Σ.Υ., ΓΝΝΘΑ «Η Σωτηρία», Επιστ. Συνεργάτης Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Τζίκας Δημήτριος, Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Ψυχαναλυτικός Ψυχοθεραπευτής Παιδιών και Εφήβων, Μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρείας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας Παιδιού & Εφήβου
- Τριανταφύλλου Καλλιόπη, Κλινική Ψυχολόγος, PhD, University of Manchester, UK, Επιστημονική Συνεργάτις ΠΜΣ «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων» και Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"
- Τσεκούρα Αποστολία, , MSc «Ψυχική Υγεία και Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων»
- Φιλίππου Μαρία, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc «Προαγωγή Ψυχικής Υγείας και Πρόληψη Ψυχιατρικών Διαταραχών»
- Χρούσος Γεώργιος, Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής και Ενδοκρινολογίας, Διευθυντής Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Υγείας Μητέρας, Παιδιού και Ιατρικής Ακριβείας, Επικεφαλής Έδρας UNESCO Εφηβικής Υγείας και Ιατρικής, ΕΚΠΑ
- White Tonya, MD, PhD, MSc Eng, Associate Professor of Child and Adolescent Psychiatry, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Erasmus MC-Sophia, Rotterdam, The Netherlands

Οργανωτική & Επιστημονική Επιτροπή

Κολαΐτης Γερ., Τριανταφύλλου Κ., Σύρος Ι., Ντρέ Β., Παπαδοπούλου Π., Φαρμακοπούλου Ι., Μπελιβανάκη Μ., Χαριτάκη Σ., Farrell D., Olf M., White T.

Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού (Ε.Ε.Ψ.Υ.Ν.Π.)

Επιστημονικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε το 1957 με έδρα την Αθήνα. Σκοποί της Ε.Ε.Ψ.Υ.Ν.Π. είναι:

- Η προαγωγή, η μελέτη και η έρευνα θεμάτων που σχετίζονται με τη ψυχική υγεία του παιδιού και του εφήβου.
- Η επιδίωξη της εφαρμογής στην πράξη των αρχών της ψυχικής υγείας του παιδιού και του εφήβου προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
- Η διεπιστημονική συνεργασία επιστημόνων για θέματα που αφορούν τη ψυχική υγεία των παιδιών και των εφήβων.

Το Δ.Σ. της Ε.Ε.Ψ.Υ.Ν.Π.

Πρόεδρος:	Κολαΐτης Γερ.
Αντιπρόεδρος:	Φαρμακοπούλου Ι.
Γεν. Γραμματέας:	Σύρος Ι.
Ειδ. Γραμματέας:	Μπαστάκη Δ.
Ταμίας:	Παπαδοπούλου Π.
Μέλη:	Μπελιβανάκη Μ. Χαριτάκη Σ.